

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שמחת תורה

(חלק יט)



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע



LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שמח"ת

380

וכן הוא גם בנוגע ל"שערי ברכה" – דידועי שאחד הטעמים להתחלת התורה בבי"ת ("בראשית") הוא, שבי"ת הוא לשון ברכה. הרי שענין הברכה הי' מיד בהתחלת הבריאה – וא"כ למה נאמר ש"שערי ברכה" קשורים דוקא לתורה?

ויתירה מזו יש לשאול: מאחר שעולם על מילואו נברא, הרי נמצא שענין הברכה (המרומו בבי"ת ד"בראשית") הי' כבר בעת הבריאה במילואו. והוא הדין בנוגע לאור; ויתירה מזו, ואדרבה – הלא האור שנברא ביום הראשון הי' בלי הגבלות, כמאמר רז"ל¹⁰ שאדם צופה (ומביט) בו מסוף העולם ועד סופו.

והיינו, שלא זו בלבד שכללות מציאות האורה והברכה אינה תלוי בתורה דוקא, אלא גם האורה והברכה כמו שהן בתכלית השלימות אינן תלויות בתורה. וא"כ למה נאמר שהשגתן היא ע"י התורה דוקא?

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם בשיחה של שמחת תורה:¹

"בשמחת תורה יש תרעין פתיחין. בו פתוחים שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה.² כל השערים פתוחים המה. ואת זאת משיגים ע"י התורה".

דברי רבותינו נשיאינו מדויקים הם בתכלית הדיוק. ומוזה שפירט ביחוד "שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה", אע"פ ש"כל השערים פתוחים המה" (כמו שהמשיך לאלתר), מוכח, שעיקר המעלה והחידוש שבשמח"ת הם בזה, שאז פתוחים ג' שערים אלו. וצריך להבין: מהי השייכות המיוחדת של ג' שערים אלו לתורה?³

יתר על כן צריך להבין: ידועי שששת ימי בראשית הם כנגד "שית אלפי שנין". וא"כ, הרי מזה שבריאית האור היתה ביום הראשון, לפני היום השלישי שכנגד האלף השלישי אשר בו הי' מתן תורה,⁴ מוכרח לכאורה שענין "שערי אורה" אינו תלוי בתורה.⁵

(7) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. ועוד. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו שיחה א' לפ' בראשית. (8) וגם בנוגע ל"הצלחה" – ידוע הביאור (המשך תערוב ח"ב ס"ע א'קכ ואילך. א'קכג ואילך) דמש"נ (בראשית א, לא) "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" – זהו מה שנעשה הכל באופן היותר טוב, בדרך הצלחה. אבל ראה לקמן (הערה 34, 40) שזה קשור (לא עם הבריאה מצ"ע, כ"א) עם עבודת נש"י שלא ע"פ סדר השתלשלות, ע"ש. (9) ראה בר"פ פ"ד, ו. פ"ג, ג. ועוד. (10) חגיגה יב, א. בר"פ פ"א, ב. וש"נ.

(1) יום שמח"ת תש"ה (סה"ש ה'תש"ה ע' 59). (2) ראה ה"יהי רצון" שאומרים ליל הושענא רבה אחר כל ספר שבתהלים. (3) להעיר ממרו"ל: אורה זו תורה (מגילה טז, ב); התורה מתחלת בבי"ת – ר"ת ברכה (כדלקמן בפנים); העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו (ע"ז יט, ב). ועוד. (4) רמב"ן ובהיי לבראשית ב, ג. וראה תו"ח שמות שכ, סע"ב ואילך. (5) ראה רמב"ן ובהיי שם. תו"ח שם. (6) ולא רק שנברא האור אז, כ"א שהי' אדם צופה ונוביט בו כו', כדלקמן בפנים.

קשורה ללוחות השניות (שניתנו ביום הכיפורים), שהן כפליים לתושי¹³.

ומאחר שהתיבות „את זאת משיגים ע"י התורה" באות בהמשך לתחילת הפיסקא „בשמח"ת יש תרעין פתיחין", הרי מובן, שבלשונו „ע"י התורה" כוונתו לענין התורה השייך לשמח"ת, היינו, למעלה בתורה שנתוספה בנתינת הלוחות השניות.

ומכיון שכן, הנה אפילו אם תמצי לומר שהכוונה ב„שערי אורה כו"י היא לענינים אלו כפי שהם מצד שלימות הבורא, הרי עבור זה מספיק ענינה של התורה כמו שהוא מצד הלוחות הראשונות. וא"כ למה נאמר שהדבר קשור לשמח"ת דוקא?

ג. ויובן זה בהקדים, דהנה מצינו בשמח"ת שלשה ענינים, שהם בדוגמת ג' שערים הנ"ל (שערי אורה, שערי ברכה ושערי הצלחה):

בענין יו"ט שני יש ב' ענינים: (א) בהיותו יו"ט שני, הרי הוא מסובב (והמשך) מיו"ט הראשון¹⁴. (ב) יש בו עילוי נוסף ד„עריבים עלי דברי סופרים"¹⁵, שאינו ביו"ט הראשון¹⁶.

(13) שמור"ר רפמ"ו.

(14) ראה שהש"ר עה"פ (שה"ש א, ו) שמוני נוטרה גו' – הובא ונתבאר בלקו"ת שמע"צ סד"ה להבין ענין יו"ט שני של גליות. דרמ"צ קיד, א' ב. וראה בענינו לקו"ש ח"ט ע' 238 הערה 10.
(15) ע"ז לה, א (ובפרש"י שם). וראה שהש"ר עה"פ (שה"ש שם, ב) כי טובים דודיך מיינ (ב). נתבאר בתו"א (נב, סע"ד ואילך), לקו"ת מטות (פה, א), סוכות (ב, פ), שה"ש (ז, א). מצה זו תר"ם (ס"ע נג ואילך). ובכ"מ.

(16) בלקו"ת שמע"צ שם (צב, סע"ג) שהמעלה דיו"ט שני היא לפי „עיקר הכוונה להיות הגילוי למטה". ויש לקשר המבואר בפנים לזה –

ב. לכאורה ה' אפשר לבאר, ששלימות הבריאה כמו שהיא מצד עצמה, מצד הנבראים – וזה כולל גם את אופן היותה בתחילתה, כאשר „עולם על מילואו נברא" – היא שלימות שיש בה הגבלה, וממילא אין זו שלימות אמיתית;

וזהו שנאמר שהשגת שערי האורה ושערי הברכה היא ע"י התורה דוקא, כי „אורה" ו„ברכה" כאן היינו האורה והברכה האמיתיות, כמו שהן בתכלית השלימות, היינו כמו שהן מצד הקב"ה, שהוא השלם האמיתי; ולכן השגתן היא ע"י התורה, דכידוע¹⁷, ע"י (מתן) התורה הוסרה המחיצה שבין העליונים לתחתונים, וע"י התורה משיגים וממשיכים את כל הענינים כמו שהם מצד העליון, היינו מצד הבורא.

אבל ביאור זה אינו מספיק, ומכמה טעמים:

(א) עפ"ז הרי העיקר חסר מן הספר, דמאחר שכללות הענינים ד„אורה" ו„ברכה", ואפילו כמו שהם במילואם, ישנם גם בלי התורה – א"כ, הוה ל' להדגיש שע"י התורה משיגים את האורה והברכה כפי שהן מצד שלימות הבורא (או כיו"ב).

(ב) הטעם¹² שקבעו את שמח"ת (ביום טוב השני של) שמיני-עצרת ולא בחג השבועות (זמן מתן תורתנו) הוא, מפני שהשמחה של שמח"ת

(11) תנחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג.

(12) אוה"ת שמע"צ ע' א'תשעט ואילך. ד"ה ביום השמע"צ תרס"ז (בהמשך תרס"ו) בתחילתו ובסופו. רד"ה ביום השמע"צ תש"ו. וראה לקו"ש ח"ד ע' 156 ואילך.

בכלל²⁰, והתורה בכללה ניתנה יחד עם הלוחות הראשונות; אעפ"כ, הרי הטעם ששמחת תורה נקבע בשמיני-עצרת (ולא בחג השבועות) הוא (כדלעיל ס"ב) מפני שהשמחה דשמח"ת קשורה (בעיקר) ללוחות השניות²¹, והלוחות השניות הן (בתורה שבכתב גופא) בדוגמת²² דברי סופרים²³;

וענינו של שמח"ת גופא – מה שישראל עושים שמח"ת – ה"ז מנהג ישראל, ובלשון הזהר „ונהגין למעבד ישראל עמה חדזה כו”.

ומאחר שמנהג ישראל עולה ומגיע למעלה מהתורה, ואפילו למעלה מדברי סופרים (כנ"ל ס"ג), לפיכך נאמר בזהר (בהמשך לזה ש„ונהגין כו' ואתקריאת שמח"ת“) „ומעטרין לספר תורה בכתר דילי” היינו, שלאחרי

וכל זה הוא בכל יו"ט שני. אבל בשמח"ת נוסף ענין שלישי, וכמו שנתבאר כמה פעמים¹⁷, דמזה שהוא נקרא בשם בפני עצמו, שמחת תורה, מוכח שיש בו (בנוסף להיותו יו"ט שני דשמיני-עצרת), גם ענין משלו, הענין דשמח"ת.

וכשם שענין יו"ט שני, אע"פ שהוא רק מדברי סופרים, הנה אדרבה, מצד זה גופא יש בו מעלה לגבי היו"ט הראשון, וכנ"ל ש„עריבים עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה” – כן הוא גם בענין השלישי, דאע"פ שאינו חיוב כלל, ואף לא מדברי סופרים, ואינו אלא מנהג [כלשון הזהר¹⁸: „ונהגין למעבד ישראל עמה חדזה ואתקריאת שמחת תורה”], הנה מצד זה גופא יש בו מעלה יתירה על ב' הענינים הראשונים, וכמבואר בכמה מקומות¹⁹ שבמנהג ישראל ישנה מעלה שאינה בענין דאורייתא או בדברי סופרים.

ד. ג' הענינים הנ"ל מצינו גם בענין שמח"ת גופא:

מן השם „שמחת תורה” (תורה סתם) מוכח, ששמחה זו קשורה לתורה

(20) ולהעיר משיחת יום ב' דחגה"ש תש"ב, דמזה שיש קס"ד בתורה לקבוע שמח"ת אחר חגה"ש מוכח דשמח"ת ושבועות שייכים זל"ז, ע"ש. ולהעיר גם מזה שהתחלת פ' וזאת הברכה (שקורין בשמח"ת) היא בענין מ"ת (ה' מסיני בא גו') שהי' בחג השבועות (וראה הערה הבאה).
(21) ולהעיר שבפ' וזאת הברכה (שקורין בשמח"ת) יש ב' הענינים: בתחילת הפרשה – מ"ת דחגה"ש (כבהערה הקודמת), ובסיום הפרשה „לעיני כל ישראל” – „יישר כחך ששברת” (פרש"י שם) שהביא ללוחות שניות (ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 242. לקו"ש ח"ד ע' 161-2).

(22) ראה שמו"ר שבהערה 13. ובארוכה – המשך תרס"ו ע' פח ואילך.

(23) בלקו"ת שמע"צ (צב, ב) שהמעלה דיו"ט שני על יו"ט ראשון היא דוגמת מעלת בע"ט על צדיקים. ועפ"ז תומתק יותר השייכות ללוחות שניות לענין יו"ט שני (ראה לעיל סעיף ג') – כי המעלה בלוחה"ש שהם כפלים לתושי' היא מצד ענין התשובה (כדלקמן סעיף ה').

כי זה גופא שדוקא האור דיו"ט שני נמשך למטה ביותר [ועד בהענינים דגלות (ראה לקו"ת שם צב, ב. ובארוכה לקו"ש ח"ט ע' 235)] הוא להיותו אור נעלה יותר, מצד זה שהוא ד"ס. ע"ד המבואר בלקו"ת מטות שם.

(17) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 226 ואילך. וש"נ.

(18) ח"ג רנו, ב. וראה לקו"ש שם שוה"ג הא' להערה 12.

(19) ראה (בענין ההקפות דשמח"ת) לקו"ת סוכות פ, סע"ג. סידור רסט, ב.

ישראל עמה חדוה") הם בדוגמת "אורה", "ברכה" ו"הצלחה":

החילוק בפשטות שבין אורה וברכה הוא: נתינת ברכה לאחר נעשית מתוך רצון להיטיב למתברך, כדי שיקבל את תוכן הברכה ותהי' לו מזה תועלת. משא"כ האור בא (לא מצד תועלת המקבל, אלא) מצד ("טבע") המאור, דמטעם זה הרי מגדרי האור²⁶ הוא היותו נמשך בדרך ממילא, ויתירה מזו – "שמשא אכולא עלמא ניחא"²⁷, ועד כדי כך, שהוא מאיר גם במקום האשפה, אע"פ שאין בכך שום תועלת.

וזהו השייכות שבין הלוחות הראשונות והלוחות השניות לשערי אורה ושערי ברכה²⁸:

(26) ראה בכ"ז ס' הערכים חב"ד ערך אור ע' תנב ואילך, ע' תסג ואילך. ושי"ן.
ועד"ז הוא גם באור למעלה (עם היות שגילוי האור הוא ברצון ובכוונה) – ראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע אכה ואילך. המשך ר"ה תש"ה פ"ד-ה. וראה הערה 28.

(27) סנהדרין לט, א. וראה סה"מ קונטרסים ח"ב תד, ב.

(28) בכללות, ענין ההמשכה מלמעלה הי' בהכ"ו דורות (לפני מ"ת) שהיו נזונין בחסדו של הקב"ה (פסחים קיח, א). וכמבואר בכ"מ (תו"א ר"פ בשלח. אוה"ת אמור ע' תתנת. ובכ"מ) שאז הי' ההמשכה "שלא ע"פ חשבון כו"ן. ובדוגמת איש החסד בטבעו שמשפיע לכולם, גם למי שאינו ראוי, מבלי לעיין, למא' ישפיע החסד ולאיוזה תועלת היא" [ויש לומר, שהוא ע"ד מה שהאור מאיר גם במקום האשפה*]. משא"כ הענין דמ"ת הוא ההמשכה בבחי' חשבון

(וע"י) שישראל, ונהגין למעבד כו' עמה חדוה", הרי הם עושים כתר לתורה, וכתר התורה הוא למעלה מהתורה²³, ולמעלה אפילו מהתורה כמו שהיא מצד הלוחות השניות (ודברי סופרים).

ה. והביאור בזה:

הטעם שהלוחות השניות הן למעלה מהלוחות הראשונות (כפליים לתושי'), הוא מפני שבאו ע"י עבודת התשובה דישראל²⁴, והשורש של (נשמות) ישראל הוא למעלה מהתורה²⁵.

אמנם, מאחר שגם הלוחות השניות ניתנו מלמעלה – דהן אמת שעבודת התשובה דישראל היתה הסיבה לנתינת הלוחות השניות, אבל הלוחות השניות עצמן ניתנו מלמעלה – לכן, הנה גם הלוחות השניות הן ענין של תורה (ונשמות ישראל הן למעלה מזה), אלא שבתורה עצמה הן "כפלים לתושי'", כי באו בסיבת העבודה (דתשובה) של ישראל.

משא"כ המנהג "למעבד ישראל עמה חדוה", הרי מאחר שכולו לא בא אלא מישראל, לכן נעשה עי"ז כתר התורה, שהוא למעלה מהתורה (אפילו כפי שהיא "כפלים לתושי'").

ו. וזהו גם השייכות דשמח"ת ל"שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה", כי ג' הענינים הנ"ל שבשמח"ת (התורה בכלל; מעלת הלוחות השניות; והמנהג "למעבד

²³* ראה אוה"ת שמע"צ ע' א'תשצב.

²⁴ אוה"ת שבהערה 12. וראה לקו"ש ח"ד שם.

²⁵ ראה ב"ר פ"א, ד. תדבאר פ"ד. וראה לקו"ש ח"ט שם.

(* ע"פ מ"ש בפנים ההנרה יומתק גם מ"ש בירושלמי (שבהנרה 7) וזהר (ר"פ ויגש. הובא ונת' בלקו"ת ראה יט, ב. אוה"ת אמור שם. ובכ"מ) שהטעם שלא נבא העולם באל"ף כי אל"ף לשון ארור – וידועה הקושיא: הרי כו"כ תיבות

תחילה"³⁰, והכוונה הפנימית בהמשכת האור היא, שיתקבל ויתפס ויתאחד (ובפנימיות) בכלים³¹ – לפיכך הלוחות השניות הן למעלה מהלוחות הראשונות, „כפלים לתושי“.

ז. והנה, פנימיות הפירוש³² ב„סוף מעשה במחשבה תחילה“ היא (לא שהרצון שבתחילת המחשבה בא לידי גילוי בגמר העשי, אלא) שהסוף הנובע מן העשי, לאחרי העשי, עולה ומגיע ב„תחילה“ שהיא קודם המחשבה, גם לפני תחילת המחשבה.

וכדוגמא שהובאה³³ לכך מאומן שפנה לעשות איזו מלאכה, ותוצאת מלאכתו היתה „בתכלית הטוב ביותר . . בדרך הצלחה“, דאין פירוש הדבר שהאומן ציפה והעריך מלכתחילה שתוצאת המלאכה תהא „בדרך הצלחה“ – כי את זאת אי אפשר לדעת; אין ביכלתו אלא לגשת לעשיית המלאכה „כפי אופן טוב האומנות שלו“. ולכן, זה שהמלאכה יצאה לפועל „בדרך הצלחה“ (היינו, עוד יותר מאשר העריך בתחילת המחשבה) – עולה ומגיע בבחינת „תחילה“ שלפני תחילת המחשבה.

385 ח. ועד"ו הוא גם ענין ה„הצלחה“ כביכול למעלה (שהרי כל הענינים הנמצאים למטה בעוה"ז משתלשלים מלמעלה): „דירה לו ית"י שישראל עושים ע"י עבודתם היא „בתכלית

בנתינת הלוחות הראשונות היתה ההדגשה (בעיקר) – הנתינה מלמעלה (ולא הודגש כ"כ שישראל יהיו (תחילה) שומעים ומבינים ומקבלים ומתאחדים ביחוד נפלא (כבהבנת ותפיסת השכל²⁹) עם התורה), ולכן הנה בפועל לא תפסו וקלטו זאת ישראל (מצד מצבם כו') בשעת מתן תורה בחג השבועות; ומטעם זה קשורות הלוחות הראשונות ב„שערי אורה“, כי ההדגשה בענין האור היא מה שהמאור מאיר (כנ"ל).

משא"כ בלוחות השניות, שנתינתן באה ע"י עבודתם של ישראל – הרי התשובה של ישראל עוררה כביכול למעלה שנתינת הלוחות תהי' להם, היינו, שההדגשה בהם היא שישראל יקבלו ויקלטו את התורה. ומטעם זה קשורות הלוחות השניות ב„שערי ברכה“, דבזה ההדגשה היא על המתברך, שהוא יקבל את הברכה.

וכיון ש„סוף מעשה במחשבה

דוקא [בדוגמת „ברכה"**, שענינה ההמשכה והתועלת של המתברך].

אבל בפרשיות, גם במ"ת גופא – זהו מהחילוקים בין לוחה"ר ולוחה"ש. ככפנים. (29) ראה תניא פ"ה.

המתחילות באל"ף ומורות על ענינים טובים, וכמו תיבת אורה – כי יש לומר, דזה גופא שהאל"ף ר"ת ארור הוא מצד זה שהוא ר"ת אורה (שמאיר גם באשפה). ולהעיר מהמבואר בלקו"ת שם (וראה אה"ת שם. ובכ"מ) שהשייכות דאל"ף לארור היא מצד זה שאל"ף הוא אותיות פלא, בחי' כתר. ובאה"ת בראשית (מד, ב) – בחי' אור (שלמעלה מכלים).

(** ראה לקו"ת שם (וראה אה"ת אמור שם ע' תתס), שבמ"ת נתחדש שגם המשכת האל"ף תהי' באופן דברכה.

(30) פיוט לכה דודי.

(31) ראה בארוכה המשך תער"ב ח"ב ע' א'קכ. ועוד.

(32) ראה תו"ח ר"פ ויגש. המשך תרס"ו ע' יט ואילך. המשך תער"ב ש ע' א'קיו ואילך.

(33) המשך תער"ב ש ע' א'קכג.

ומתחדשת לגמרי ע"י עבודתם של ישראל בכח עצמם³⁹.

ובזה מובן שמה שישראל ממלאים ומשלימים את (תכלית) הכוונה ד, "נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים", הרי זה באופן של "הצלחה", לפי שכוונה זו היא למעלה מכדי שתהא נמשכת בתוך הרצון הגלוי לעולמות, ואפילו לא בתחילת המחשבה.

ט. והנה, אע"פ שה"דירה" שישראל יוצרים בכח עצמם נעשית ע"י עבודת כל התורה ומצוות בכל פרטיה, מכל מקום הדבר הוא בגלוי⁴⁰ כאשר קיומן אינו מצד איזה טעם וכו', אלא רק משום ש"ציוונו" (ולא מצד הסגולה שישנה בקיום ציווי המצווה), ובלשון הידוע: אפילו נצטוונו לחטוב עצים⁴¹; וכן – בענין מנהגי ישראל, מאחר שאין שום ציווי מלמעלה על עשייתם, ונמצא שקיומם הוא לגמרי בכחם של ישראל בעצמם⁴².

הטוב ביותר. . בדרך הצלחה" – באופן מעולה יותר, כביכול, מאשר ברצון שבתחילת המחשבה³⁴, כנ"ל – הגם שפשיטא שענין זה גופא (שהדירה תהי' "בתכלית הטוב ביותר כו") הוא כוונת הבריאה מתחילה³⁵, אך מכל מקום, זוהי בחינת "תחילה" שהיא למעלה מ"מחשבה".

והביאור בזה (בקצרה עכ"פ): תכלית הכוונה היא, שישראל יעשו את הדירה בתחתונים ע"י עבודתם שלהם, עבודה בכח עצמם³⁶. ומאחר שהרצון לעולמות³⁷ (הכולל גם את "תחילת המחשבה") יש לו שייכות לבריאה והוא פועל ומשפיע בה, לכן, הנה כוונה זו (ד"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים", ע"י עבודתם של ישראל בכח עצמם לגמרי) לא ירדה ונמשכה ל"תחילת המחשבה" של הבריאה, אלא נשארה בהעלם בבחי' "תחילה" שהיא למעלה מ"תחילת המחשבה"³⁸ – כך שכוונה זו אינה פועלת למטה, והדירה לו ית' נעשית

(39) ראה עדי"ז לקו"ש ח"ה ע' 66 ובהערות שם (לענין ידיעה ובחירה), וש"נ. וראה לעיל הערה 35.

(40) להעיר ג"כ מהמשך תער"ב שם (ע' א'קכד) דעבודת נש"י, "בטוב ביתרון גדול כו" הוא, "מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע. . הביטול עצמי שיש בנשמות מצד שמושרשים בעצמות א"ס. . וכמו"כ בהבירור הנעשה ע"י התשו' שהוא הבירור שלא בהדרגה כו' ובד"כ בהעבודה בזה"ג כו' שמפקיר ומשליך חיוו מנגד כו", ע"ש.

(41) לקו"ת שלח מ, א.

(42) ואולי י"ל שזהו הטעם פנימי בזה שכ"ק מו"ח אדמו"ר גילה כו"כ מנהגים שבטח היתה כוונתו שיתפרסמו ע"מ לקיימם בפועל (ראה בשיחה שנדפסה בספר המנהגים חב"ד בתחילתו) – ומ"מ פירסמם רק דרך סיפור כו'.

(34) ראה המשך תער"ב שם (ע' א'קכד) וזהו"ע "וירא אלקים גו' והנה טוב מאד" – "והוא מה שנתקבלה העבודה והביטול בנבראים (והיינו בנש"י) בטוב ביתרון גדול גם על תחלת המח' כו".

(35) ראה המשך תער"ב שם (ס"ע א'קכג): למעלה אינו שייך לומר שלא יהי' ח"ו הדבר כו'. אך זה שייך לענין ידיעה ובחירה כו'.

(36) ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 73 ואילך. ועוד.

(37) ראה בארוכה (החילוק דרצון לעולמות ורצון לתומ"צ) ד"ה והוא כחתן תרני"ז פ"ה. אלה תולדות נח תרס"ו.

(38) כידוע דזה ש"נתאוה הקב"ה כו" הוא בעצמותו ית'.

י. אמנם, ע"פ כל הנ"ל מתחזקת יותר השאלה הנ"ל (ס"א): כיון שהחידוש שבשמח"ת הוא ענין ההצלחה, ועניני ה"אורה" וה"ברכה" ישנם גם בלוחות הראשונות (חג השבועות) ובלוחות השניות (יום הכפורים) – א"כ, מהו שנאמר בשיחה זו שגם "שערי אורה" ו"שערי ברכה" קשורים לשמח"ת (דוקא)?

ויובן זה בהקדים מה שמצינו דע"י (העבודה והלימוד כדבעי, "יגעת", של) ישראל באה הוספה בתורה, עד שישנו חיוב לחדש בתורה, לאפשה לה⁴⁵. ועד"ז הוא במנהגי ישראל, דמזה שמנהג ישראל תורה הוא⁴⁶, נמצא, שע"ז שישראל מנהיגים איזה מנהג, באה הוספה בתורה.

ולכאורה: הן אמת, דענין זה ששורש נשמות ישראל הוא למעלה מהתורה נותן ביאור והבנה בכך שיכולים ישראל לחדש ענין חדש בתורה⁴⁷; אבל עדיין אינו מובן: איך נעשה ענין זה (ובפרט – מה שישראל מחדשים ע"י מנהגם) חלק מהתורה?

[שהרי, אין זאת רק שישנו חיוב

כלומר: הרצון העליון שישראל יקיימו את מנהגי ישראל נשאר בהעלם עוד יותר מאשר הרצון בתורה ומצוות ככלל – עד אשר אין עליהם אפילו ציווי⁴³.

וזהו הביאור (בדרך אפשר) בזה שע"י המנהג, למעבד ישראל עמה חדוה" – הרי (לאחרי זה) "מעטרן לספר תורה בכתר דילי", וכתר התורה הוא למעלה מהתורה, אפילו כמו שהיא מצד הלוחות השניות:

הלוחות השניות, אע"פ שעיקר ההדגשה בהן היא על קבלת (הלוחות ו)התורה שמצד ישראל (כנ"ל ס"ו), מכל מקום, מאחר שהן ניתנו מלמעלה [ובדוגמת הברכה, דהגם שתכליתה מעיקרא היא תועלתו של המתברך, הרי סוףסוף היא באה מהמברך] – עדיין אין הן בבחינת "סוף מעשה", וא"כ נשלמת עלידן רק הכוונה כפי שנמשכה בתחילת המחשבה;

אבל מה שישראל, נוהגין למעבד כו' עמה חדוה" – לשמוח עם התורה לאחרי שכבר ניתנה התורה מלמעלה – הרי זה בדוגמת ענין ההצלחה⁴⁴ הנמצא ב"סוף מעשה" (שלאחרי העש"י) דוקא, אשר עולה ומגיע עד לכוונה שב, תחילה", שלמעלה מתחילת המחשבה.

(43) להעיר ממשנת (לקו"ש נשא תש"נ ס"ד) הטעם שיש קס"ד דתשובה אינה מצוה, כי היא מעצם הנפש שאין שייך בו סיבה מן החוץ (ציווי), ע"ש.

(44) ועפ"ז י"ל: שערי אורה – אור, ברכה – כלים, הצלחה* – כתר שלמעלה משניהם.

(* ראה אורה"ת בראשית רעה, א"ב.

(45) זח"א יב, ב. וראה אגה"ק סכ"ו (קמה, א). הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב. תר"א מקץ לח, ג. – אע"פ ש"אפשא לה" כולל ג"כ חידושים הנלמדים ע"י מדות שהתורה נדרשת בהן (שניתנו למשה מסיני) מתורה שבכתב או שישנם בהעלם, בבחי' כלל ולמד מן הכלל וכיו"ב. וראה שער מאמרי רז"ל (למד"ר פ' חוקת). שער רה"ק (בהוצאת ת"א תשכ"ג – קח, ב). שער הגלגולים הקדמה יז. ובארוכה לעיל ע' 252 ואילך. וראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 507 ואילך.

(46) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1080. ועוד.

(47) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א"ת.

והן „הגזירות והתקנות והמנהגות“ שישאל מחזשים] – חלק מהתורה.

ועפ"ז יובן גם המבואר בשיחה הנ"ל, אשר (לא רק „שערי הצלחה“, אלא) גם „שערי אורה“ ו„שערי ברכה“ יש להם שייכות לענינו של שמח"ת הנפעל ע"י ישראל – הגם ש„אורה“ ו„ברכה“ ישנם גם בתורה כמו שהיא מצד עצמה:

ענין „אורה“ לאמיתו הוא, שמאיר בגילוי כל מה שיש במאור, גם מה שמצד עצמו הוא למעלה מגדר גילוי⁵⁵ (ועד"ז הוא גם בענין ה„ברכה“);

וכיון שענין התורה לאמיתו הוא, ד„אורייתא וקוב"ה כולא חד“, נמצא, שבשמח"ת דוקא, כאשר ישראל „מעטרן לס"ת בכתר דילי" וממשיכים ומגלים את שורש התורה, כמו שהתורה מושרשת בעצמותו ית' – הנה אז דוקא באים לידי גילוי, יחד עם „שערי הצלחה“, גם „שערי אורה“ ו„שערי ברכה“ בתכלית השלימות.

(משיחת יום שמח"ת תש"ז)

(שחידשו חז"ל) הכל מתושב"כ, הנה באמת „כל עניני תושבע"פ הן בבחי' חידוש בכח עצמם ויגיעתם דוקא, וע"י היגיעה שלהם המשיכו „לא מבחי' תוה"ק לבד כ"א מבחי' העולם העצמית דא"ס“.

ועפ"ז צ"ל דזה שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני – הוא לפי שבמ"ת „גיתנה“ התורה כמו שהיא מושרשת ב„העולם העצמית דא"ס“ (שלמעלה מבחי' התורה כמו שבאה בבחי' המשכה וגילוי).

(55) ע"ד הידוע שבאור נמשך גם הענין ד„מציאותו מעצמותו“ (שאינו שייך לגילוי) – ראה בכ"ז ס' הערכים חב"ד ערך אוא"ס (א) ס"ט (ע' קז ואילך), וש"נ.

לקיים ה„גזירות והתקנות והמנהגות“⁴⁸ שחידשו חכמים, אלא הם נעשים חלק מהתורה⁴⁹, וכלשון הנ"ל שאמרו על מנהגי ישראל (ואפילו על מנהגים שלא נתחדשו ע"י „בית דין“ הגדול⁵⁰), „מנהג ישראל תורה הוא“.

והביאור בזה:

בתורה יש ב' בחינות⁵¹: (א) התורה כמו שהיא חכמתו ורצונו ית', ומצד בחינה זו (בחי' חכמה ורצון) התורה נותנת מקום להתחדשות ענינים ע"י ישראל; (ב) התורה כמו שהיא מושרשת בעצמותו ית', ד„אורייתא וקוב"ה כולא חד“⁵², ומצד בחינה זו יכול ענין חדש זה להיות לחלק מהתורה, כדלהלן.

מאחר שהכוונה העליונה היא, שישאל יחדשו בתורה בכח עצמם (דע"ז בא לידי גילוי שרשם בעצמותו ית'), לכן, הנה לאחרי שישאל פועלים את המשכת העצמות (ע"ז שמחזשים ענין) – פועלים הם המשכה זו גם בתורה [ע"ד מ"ש בספר הבהיר⁵³, שדוד ה' מחבר התורה בקוב"ה], ולכן נעשה חידוש זה [הן „החידושים“ שישאל למדים ומוציאים ממ"ש בתורה ע"י יגיעתם, „יגיעת“⁵⁴,

(48) ראה רמב"ם הל' ממרים פ"א ה"ב.

(49) ראה מגילה יט, ב: שהראהו הקב"ה למשה .. מה שהסופרים עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה.

(50) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

(51) ראה סד"ה יחינו תרנ"ט. המשך תרס"ו ע' שפה ואילך. ובכ"מ.

(52) מובא בתניא רפכ"ג בשם הזהר. וראה סה"מ ה"ש"ת ע' 66 בהערה.

(53) ראה זח"ג רכב, ב. לקו"ת שלח נא, א.

(54) ראה המשך תרס"ו (ע' שפג. שצג. ועוד) ש„הגם דלכאורה כל הענינים דתושבע"פ